

2011-05-24

Landsbygdsdepartementet
103 33 Stockholm

Ang Folkhälsa- Djurhälsa SOU 2010:106

Föreningen Foder och Spannmål (FS) har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade utredning och får med anledning härav anföra följande.

I det följande inleder FS med ett övergripande resonemang kring Sveriges arbete beträffande djur- och folkhälsa och utredningens utgångspunkter och argumentation, för att sedan kort kommentera några av utredningens förslag.

Sverige har en närmast unik status ifråga bekämpningen av smittsamma djursjukdomar. Ett konsekvent och målmedvetet arbete inriktat på alla led i livsmedelskedjan har gjort att antalet sjukdomsutbrott hos djur och människor, som kan härledas till svensk produktion, minskat kraftigt de senaste decennierna. Däremot har t ex, som utredaren framhåller, inte antalet salmonellafall hos människor minskat i samma utsträckning, men det torde vara ställt bortom allt tvivel att detta har sin orsak i att 1) vi reser mycket mer och smittas utanför landets gränser 2) att mängden importerade livsmedel ökat betydligt och att kontrollen av dessa livsmedel är bristfällig.

Samtidigt som det svenska arbetet mot djursjukdomar varit effektivt, bör framhållas att smittskydds- och sjukdomfrågor är ytterst komplexa och att det fortfarande finns mycket som vi inte förstår ifråga om t ex smittvägar, överlevnad, sanering, provtagningsmetoder, metodik, sjukdomsförlopp, m m. Denna komplexitet gör också att det ofta är mycket svårt att leda i bevis vad som är den ursprungliga smittkällan vid ett utbrott.

En nyckel till att det svenska arbetet med djurhälsa varit så framgångsrikt, har varit den svenska statens ekonomiska ansvar. Systemet har inneburit en maximal öppenhet i problemsituationer och alla berörda parter, i en ofta mycket pressad situation, har kunnat fokusera på en effektiv bekämpning och sanering.

FS är av uppfattningen att statens utgifter i sammanhanget får anses små och att det varit fråga om för skattebetalarna synnerligen välinvesterade pengar.

FS anser att utredningen har betydande brister ifråga om både utgångspunkter och infallsvinklar liksom att konsekvenserna av flera förslag är otillräckligt analyserade. De frågor som här hanteras är för allvarliga för att detta faktum skall kunna förbises. I vissa fall bygger förslagen på rena antaganden och argumentationen är på sina ställen minst sagt underlig. Till exempel framhåller utredaren att det faktum att jordbrukets andel i samhällsekonomin minskat betydligt, skulle vara ett argument för minska det statliga engagemanget i smittskyddspolitiken. Enligt FS har nämnda andel inget som helst med detta engagemang att göra. Snarare torde det var så att det finns ett antal anledningar till att det statliga engagemanget borde öka, t ex att importen och handeln över hela världen ökat och att stordriften i all produktion i livsmedelskedjan inneburit att utbrott kan få mycket större konsekvenser ifråga spridning. Likaså argumentationen kring att försäkringar borde kunna lösa situation om staten minskar sitt finansiella engagemang, bygger i allt väsentligt på svepande antaganden.

Det finns i utredningen även flera bra förslag och tankegångar. Att regelverken är spretiga och att det finns oklarheter i myndigheternas ansvar, har FS i olika sammanhang erfarenhet av. Likaså anser FS förslagen kring biosäkerhet och branschriktlinjer vara värda att överväga.

FS uppfattning om några av utredningens förslag.

- FS tillstyrker förslaget att samla de olika lagarna i en gemensam djursmittslag.
- FS tillstyrker förslagen beträffande biosäkerhetsplaner och branschriktlinjer.
- FS tillstyrker att ansvarsfrågorna klargörs tydligare mellan ansvariga myndigheter.
- FS avstyrker de för utredningen centrala förslagen till ny lagstiftning rörande minskat statligt ansvar för finansieringen av kontroll och bekämpning av djursmitta. Ett

genomförande riskerar att få allvarliga konsekvenser som riskerar att gå ut över vårt smittskyddsläge. Med tanke på vad ovan framhållits ifråga om smittors komplexitet är risken att fokus kommer att flyttas från bekämpningsarbete till frågor om ansvar, juridik och pengar och de enda vinnarna torde i detta läge bli medlemmarna i Sveriges Advokatsamfund. Den öppenhet som präglar ifrågavarande smittskyddsfrågor och också är en viktig del i en effektiv bekämpning, riskerar även att minska.

- Flera förslag andra förslag kan vara aktuella att överväga i en framtid, men beslutsunderlagen är idagsläget för bristfälliga, särskilt vad gäller konsekvensanalyser, t ex när det gäller att ta bort viss gränskontroll.

Avslutningsvis vill FS framhålla att de frågor som denna utredning handlar om är människors och djurs hälsa, väl och ve. Det finns flera omständigheter som visar på att smittrycket i Sverige nu successivt ökar, bl a som följd av ökad internationell handel. Samtidigt minskar vissa möjligheter ifråga om bekämpning och medicinering, i första hand när det gäller antibiotika, där effekterna av en snabbt ökande resistens inte kan överblickas. Beslut om förändringar av system som visat sig väl fungerande, måste därför bygga på mycket goda beslutsunderlag och tillämpning av försiktighetsprinciper. I dessa båda avseenden uppvisar utredningen betydande brister. Ett genomförande av flera av förslagen kan därför mycket väl vara samhällsekonomiskt skadliga, med ökande antal sjukdomsfall hos djur och människor, ökat vårdbehov och produktionsbortfall.

Stockholm som ovan

Föreningen Foder och Spannmål

Håkan Söderlund/

Erik Hartman